

М. С. ЧАРТОРИЯСЬКИЙ

...Inter Arma...

(Поезії)

НІУ ЙОРК

— 1949 —

diasporiana.org.ua

М. С.-ЧАРТОРИЙСЬКИЙ

...Inter Arma...

(Поезії)

НЮ ЙОРК

— 1949 —

[PRINTED
IN U.S.A.]

ВСТУПНЕ

Збірка поезій М. Сидора-Чарторийського—це рештки віршів, що остались або в пам'яті, або повизбирувані з журналів і тп., де колись були друковані. — Дві великі збірки, що були приготовані до друку, згинули внаслідок вонених дій: одна в Карпатській Україні весною 1939, а друга осінню 1941 р. на Сході.

Понадто до цього першого видання попало декілька віршів новіших — здебільша воєнних і повоєнних. В більшості вони є навіяні тугою за Батьківщиною, а водночас з них пробивається сильна віра в остаточну перемогу Правди й повороту до рідних нив Воюючої України.

Найкращій з добрих —
Любій Мамі-Аквілені —
присвячує —
Син.

У К Р А Ї Н І

Батьківщино! Алмазе мій, єдиний!
Тобі я завжди, і в днях недолі,
В загравах згарищ і в слідах волі —
Привіт пошани шлю з чужини.

І тут, і там, кричать “Осанна”!
А ти, мій рідний, краю милий
Своїх дітей кладеш в могилу —
І ждеш на бій, побіду—Канни!

Поклін Тобі владарко душ і крові,
За плід і корм Твоїх синів —
За вічний ріст і бій і гнів,
За владний хист! — Ти встанеш знова!

І в сліди прадідів, князів владарних:
Олега, Ігора і Святослава,
Великого Володимира і Ярослава —
Синів поведеш у полках карних!

Привернеш славу Твоїм Гетьманам, —
Сатрапам кинеш клятву в ноги, —
Чужим послам, що ждуть в порогах,
Звістиш новий трактат Богдана.

До стіп Твоїх когорти йдуть героїв;
Несуть весь скарб: побіди — кров.
Чи чуєш? — Впали . . . і встали знов,
І знова йдуть жорстокі УПА бої!

Вже близько правди суд, а Ти — в їх колі
Величня, могутнім словом —
Батькам привернеш шану знова,
Ціну краси і щастя в о л і !

Аугофен, 1.6.45.

Т У Г А

Братам в Україні!

Я біг за горами в далечінь, —
Побачити хотілось їх —
Зелених, кристально — високих,
Рідних, своїх!

Я ждав лише хвилі,
Я ждав: полум'я, вогнів,
Сурм, реву сирен
І пориву братів!

Я йшов на зустріч їм,
Я йшов: на шлях народу свого,
Щоб духом помсти суворим, своїм,
Збудить братів зо сну страшного!

Це туга, — віри моєї ореол —
І духа помсти поривання;
Життя мое і мій престол —
Для Неї все, й страждання!

Це моя святість.
А ось юний заповіт:
Лиш кровю кров змивати —
Так каже дух, так хоче світ!

Прага, 1.5.36.

ВЕСНЯНЕ

Другові А. ГАРАСЕВИЧУ*

Весно! Ти раю наш єдиний!
З ланів розораного поля —
О, чую, чую зов нестримний
І бій братів і виклик болю!

**

Та всеж туди, де дим на нивах
Глядять з чужини мої очі,
Туди летять мої пориви —
Туди вертатися я хочу!

До рік Твоїх, в долини й гори,
В ліси глибокі та співучі...
Дивлюся зором, лютим зором
На прихід помсти неминучий! —

Прийми мене із піль далеких,
Із піль чужих—з огнем моїм...
Прийду крізь бурю, дощ, крізь клекіт,
Прийду до Тебе—блудний син...

Та віддаль манить, розгаряє,
І вітер—соняшний наказ...
О, Рідний Краю, любий Краю —
Прийми мене щераз!!

**

* Андрій Гарасевич, молодий, знаменитий поет, альпеніст і любитель природи й краси, згинув трагічно весною 1947 року на скелях в Берхтсгадені—Баварія.

**

Я той самий, мої Друзі!
Змінилось місце боротьби. —
Вкраїні вірний і в тузі —
В жорстокі дні судьби!
Не зміню нашого прапору,
Хоч як важкі будуть удари —
За волю взнесу його вгору.
Й не боюсь кари!

**

Живу ще тут, моя Родино,
В чужій, далекій стороні, —
Повернись!—вірю безупину,—
Що бути там—мені!
Бо прийде ще така година,
Я піду в бій за Україну⁴
І в ту, грізну годину —
За Неї—згину!!

28.10.45.

РАНЕНОМУ ДРУГОВІ

Чи тямíš, Друже, дерева? —
Зима ломила наші руки,
Лиш віри нам не заломили:
Ні страх, ні смерть, ні муки!
Затям це дерево, що було в бурі,
Коли вітрець із півдня дув —
Сирени..., сонце, й знова жах!... —
Надії в Літо не збагнув!
Вона прийшла. Убрала віти в зелень
Затям! Це дерево літної сцени,
І громи наступів ворожих...
Я тямлю! Це ти був біля мене!...
Ілово—ліси, липень 1944.

ПОДОРІЖ

...За рубцем його опіки,
Мандрував він на коні,
Жар і піт ліпив повіки,
Та він їхав, наче в сні!

Де кінець його дороги —
Він не знав, і байдуже;
Для усіх бував він строгий
І не шукав протезе!
Важкі, тверді були хвилі —
Сил шукав, щоб перемиг,
Не піддався зневіри силі,
Пробував усіх доріг!

— — — — —

Хто ж вгадає ті шляхи,
Що в безвість несуть?
Не смійтесь вам: хи-хи, —
Як пропадає путь!

— — — — —

Він чвалав конем, що сили,
Минав всіх, як в льоті птах, —
— Світ, неначе морська хвиля, —
Життя його це був шлях!

Лишав все: скарби, багаті,
Вбогі діти, бачив горе,
Голих, босих і без хати;
Смерть, калік і хворих!

Кінь ніс далі свого пана,
Герцював і кроком тупав,
День і ніч — до рана
Чвалав шляхом глупим!

Чужі міста, чужі села...
Зносив сум і втому,
Минулося усе веселе
З безрадності й глуму!

Шлях ішов все далі й далі,
Кінця не було. Чужина!
Вбое з карим разом гнали
Без мети. А де ж вона?

“Вертай, вертай, мій любий коню!”
— Іздець безрадісно сказав —
“В чужині долі не догонем,
Коли їй досі не дігнав!”

Послушний кінь свого пана
Ретельно ніс тудою,
Звідкіля виїхали з-раня —
У землю Рідну свою!

Тут знов почули крики —
Чужу розпуку вбогу...
За ними бачуть: штики —
Виправу війська у дорогу!

Кінь став. А з ним і пан
Дивився, що тут дієсь...
Невже ж вільна хатина й лан...
Вже волі сонце гріє?!

“В ряди, мій коню!
“Вони онтам, лиш в гаю. —
“Скоріш! Ми їх догонем,
“Це наша доля в Ріднім Краю!”

Знайшли її. Вернулись в пору.
Один вершник був більше в гаю...
Прапор високо несли вгорі. —
Йшов бій Вільного Краю!

20. II. 45.

НАПРЮ

Напрю, вперед у світ за очі —
Стелився шлях, ген-ген у далечинь.
Земля і море, й знова суша —
Прийняла нашу довгу тинь.

Чи знав хто з нас таке майбутнє,
Що сталося дійсністю вже нині?
А завтра, певно, принесе величне
І бажане, як дощ в пустині!?

Ще день, ще два, і весь тягар
Туги, розпуки у казку вбернесь',
А ти і я (багато нас таких) —
До рідних гнізд, мов птах, повернем!

Лиш вір і дій, та других з'ви...
Готовсь мерщій в поход величній!
Чи чуєш, он як сурми грають?
Бойово, радісно нас кличуть?!

Могутня пісня з груді лине,
Як карі й ласки Божий зов
Про Трою, розгром і пожари —
І шлях до Батьківщини знов!!

Нью Йорк, 21. 6. 48.

КНИГА ОБРАЗІВ (За Райнер Марією Рільке)

Хтож ти, що вийшов ввечер
З своєї бідної хатини?
Твій дім тепер стоїть самотній,
Лиш вітер д'нему лине.

О, скільки мук в твоїх очах!
З невільної це праці втома.
А ти живеш, як в лісі дуб —
Твердий, хоч сам без дому!

Змінилось все. Незмінний світ!
Тут крик і гук. Там тиша. Слово
Луна' і зове нас до волі
Сторічний бій наново!!

— — — — —
Чи знаєш те, оставив що
На межі рідних піль?
Це жде на тебе ще,
Як повороту ціль!!
— — — — —

Борись, бодрись і чин твори,
Удома, чи в чужині —
Казав тобі, і кажу ще:
Там ждуть тебе: учора й нині!

Миколаїв—ліси, З. 7. 44.

MICHELANGELO BUONAROTTI (Страшний Суд)

Вуста стиснуті й кулак полетний.
Долотний молот. Важкий це чин —
Життя, мов, камінь монолітний,
Зриває цвіт з моїх очей!

Я жну, як смерті меч,
Щоб жило все ввесь час, —
Щоб грім із серця щез
Й від грози труд наш спас!

А ось вже є: мраморні чола,
Де видно втіху, радість, горе, —
Це Божий знак, як списа гола,
Благословить всю землю й море!

27. 9. 44.

PETER P. RUBENS (Батсега при водотриску)

Не кожне яблуко сочисте
Й червоно-темно-порпурове! —
Я смокчу сильно, все до-чиста
Й кладу краски взорові.

Дивись, як пензель висихає,
Хоч як багато краски там.
Він пестрість в собі укриває
Та позичає образам.

Напруга мязів всіх і тіла,
Як дерева по бурі...
Я пензлем тягну всюди сміло:
Папері, стінах, мурі!

28. 9. 44.

GIORGIO BARBARELLI
(Спляча Венера)

Ти вже обняла, винна ноче,
Гарячої любови крила —
І їм смієшся прямо в очі
З боротьб і праць безсилик!
Дивись! Життя яке щасливе,
Пливе ось тут з похмілля.
Радіє все! І Бог, щосили,
Глядить сюди крізь гілля!
Любовників товчесь' сотками. —
Тут сила скрізь мужчини;
А я формуюсь образами,
Щоби у вони тій не згинуть!
У моїх грудях повно крові...,
Холодно скрізь. Вже час стелити,
Щоби святе і сильне, знова
Я міг собою заступити!

28. 9. 44.

VAN DYK
(П'ятий Старець)

Матово-ясно сяють шовки,
Приваблюють все.
Чудо — ноша! Усе мовкне
І славу несе!
Лиш не звучно, твердо, грубо!
Погляд не різкий —
Усе гарне, миле кругом,
Всюди образки!
Краски, наче, м'яккі стіни.
Тут принада й блиск,
Бо він любить легкі міни
І руки своєї стиск!

28. 9. 44.

REMBRANDT van RYN
(Портрет)

Я тут! Хто після мене?
Мені одно!
Мене шукати вам.
Я стою біля сцени, —
Серпанок кинув я на дно.
Я тут, ви ж — там!

Це люди? А... два!...
Чистенькі всі і гладкі.
Брудні пливуть слова
“Святих” нащадків.
А порух їх довкола нас,
Краде лиш час!

Я їх і так не зневажаю;
За полами проміннів сонця,
Лежить мій Край!
Чужий, жорстокий гад ясає
Заляканих шле гонців. —
Не шле, — жене в відчай!

Там чути в тінях крики,
Як в пралісах старих Богів!
Він ловить їх, жене на штики
Й цькує на радість й гнів!
В своїх синів —
З д у р і в ! !

О, Джерела Предвічні!
Я йду вперед до Вас:
Невже ж Ви безпомічні?!
В темноті тій безлічній —
Докиньте світла вчас
Д л я н а с ! !

28. 9. 44.

ВАСН

В Катедрі чути дзвони!
То предки правої душі...
Їх вніс з чужих загонів
До рідної криші.
Мені обличчя прояснилось,
Як я хотів пізнати
Усе: що бачив і що снилось —
У серці це, чи в ґратах...
Дзвеніть хоральні звуки!
Хай голос ваш іде світами —
Я вірю в Божі руки
І силу їх над нами!
За голосом душі,
Мелодій, чарів, звуку —
Я йшов у слід краси
І все ніс Божу руку!

БЕЕТНОВЕН

До сонця, вгору нам іти!
Глянути на шати,
Й не тікати від мети, —
Без труду не спати!
Ти, що вгорі є високо,
Згляньсь на наші стіни
І своїм могутнім оком
Будь суддею зміни!
Мене, однак, не бичуй!
Не дай много кари,
Бо тон мій рвесь' чуть-чуть,
І я впаду на хмари...
А лискавка убі мене,
Мечем війни страшної...
Прапор-же не мине
Побіди кінцевої!!

RAFFAEL SANTI

(Мадонна Тераннуова)

Я мав любов зальотно — ясну,
Що всі глотила змисли мої,
А на шляху красок прекрасних,
Лишила Божих слідів свої.

І, як важкі були ці труди, —
Зсилала їх мені природа,
Мов лік на хворі мої груди,
Як в тайні ласки я заходив.

Пригадую: розмай, городи...
Мій світ: сам запах, квіти —
А в другому: погрози, зводи!...
Тут крицею сліди покриті —
Там келих, важчий за колоду,
Як в сні, лежить немитий!
28. 9. 44.

SHAKESPEARE

Моє знання — бурхливе море!
І біль людства на умі...
Все повне полету, краси і суму, —
Пером обняв я радість й горе!
Підступна лють і біль отрути,
Що повно їй в любові й чині.
Тут бій людства скриваєсь' в мені
Й питання: бути, чи не бути?!
Я сам держу в руках стерно
І крепко ним кермую:
Вперід, корабле! Не на дно
З тобою ми мандруєм!
Ми вірим в це: нам все одно,
До правди ми прямуєм!!
30. 9. 44.

MOZART

Сумно струни грають...
Встає вечірня зоря, —
Вона пеани знає —
Я-ж вислав їй із горя.

Довкола тиша. Сум.
Я сам. А, ось ще скрипка моя,
Це світло моїх дум!
А воля?... Самітне фое...

Пустий, смаглявий місяць.
Він світить деревам!
А нам? А, нас є тисяч!?
Лиш сні. І я тут сам...

.....
Боляча моя груде!
Питання: чи співають?
А, що з піснями буде,
(Моя боляча, груде!)
А, може, перестать?!

О, ні! Моя гаряча крові,
Огрій холодну душу!
Пісні! Я ваш наново —
Співати, грати мушу!

.....
Дзвени могуча пісне!
І промінь сонця дай.
Чи сумно де, чи смішно —
Всіх нас витай!!

22. 9. 44.

J. W. GOETHE

В моїх руках гарячих
Життя я овоч ніс,
І всім дрімучим, сплячим,
Вложив у руки спис!

.....

Чи ж дальше спати хочеш, пане
На зламаних, гнилих ногах?
Без бою й болю не настане
Сатрапів твоїх крах!

Вони і ти — одно любили...,
Лиш в тебе голод, а в них сито;
Вони нищать, ми ж славили, —
Й мордують нас скрито!

.....

Мефістофеля ми знищим,
І Фавста здолаєм! —
Сила ж Божа є найвища,
Це Фавст, і ми—знаєм!!

A. DUERER

Одна суцільність є на світі.
Її держить всебачне око —
Глядить на твори явні й скриті,
Що низько є й високо!

Над всім звисає один погляд:
Твердий, жаркий, мов пламіль —
Живе й мертве свій має догляд;
Звіря, людина й каміль!

А я, хіба в душі малюю
Тебе, Величність, ген, ген високо —
І з працею шлю мольбу тую:
Споглянь й на мене своїм оком!

W A G N E R

Я вибрав полет і бистрість ума
Моего серця і душі!
Крізь бурю радощів і глуму,
Вони остались на криші
Мойого дому. —

Я виніс світло від прасили,
Краски і звуки, вибрав з моря.
Вони під хмарами носили:
Любов, красу і горе
Мені одному. —

З пошани тут горів вогонь...
За сміливість, боротьб відвагу,
А кров стікала з моїх скронь
І капала на серце спрагле!
Не було кому

Тих ситих звуків мойого співу
Прийняти там, де їх послали...
Вони пішли на рідну ниву
І тут таки остались
Мені самому!...

30. 9. 44.

DANTE ALIGHIERI
(Пекло)

...При вході бачу роги.
От я вступив туди,
Ввійшов між люди строгі.

Загнали їх сюди.
Ненависть тут і нарікання.
Вже й крики чуть: "куди?"

"Дивись, страждання!"
Мені аж змисли притупіли
З видовища й оглядання!

Вонючу пару — ніч узріли...
Сухі, порожні дні.
Зі страху заніміли:

Ніхто не жне тут, і мені
Стемніло! Бачу:
Біль! Страшні вогні!

Тут всі, і я вже плачу...
Багато мук є тут за трони:
З води в огонь скачуть;

Горять в смолі за забобони.
А вбивників тут сила!
Приводять їх цілі загони

Й беруть на вили
Та кидають в безодню
Чортам що-сили!

30. 9. 44.

M. GRUENWALD

Лиш Ти один в усім еси!
Я так шукав Тебе усюди;
В природу йшов, шукав краси
В траві, квітках і людях! —

Нераз далеко Ти був від мене,
Та я таки Тебе знайшов, —
Від літ своїх, слабих, зелених
За голосом Твоїм ішов!

Єдиний Боже! Тверда рука Твоя,
Нехай на мені спочиває!
Де Ти будеш, там буду й я:
Землі, вгорі й морях безкраїх!

Самітній був я в темній ночі —
Відчай тут був і гроза смерти;
Тебе шукали мої там очі,
Щоб нас на прах не стерти!

І в час, коли лице промінням сяло
Від благ Твоїх, опіки і краси —
Душа при Тобі була стало,
Й тепер нас, просим, не лиши!

І з нами завжди Ти еси!
Твоя хай воля стане,
Тепер і завжди. Амінь!

4. 10. 44.

INTER ARMA

Inter arma silent musae!
Інтер арма—все мовчить,
Інтер арма—терплять люди —
Інтер арма—світ кричить!

Жах збирає, як згадаю
Стирти трупів по ровах!
Лють палає, й очайдушність
Та розпука на очах...

Інтер арма—світ валиться!
Інтер арма—плачуть діти —
Інтер арма—все конає,
Інтер арма—вянуть квіти!

Повно крові. Нарікання,
І калік плачу, руїн.
Безпритульно діти ходять —
Замість хліба — їдять хрін!

Інтер арма—Бога хулять!
Інтер арма—голод, крах —
Інтер арма—пухнуть діти,
Інтер арма—нужда, жах!

Все щезає беззворотно,
Пропадає в забуття.
Замість правди—лож, нахабність
Розвиває в льоті стяг!

Інтер арма—кулі, бомби!
Інтер арма—кров тече —
Інтер арма—жар пекольний,
Інтер арма—все з мечем!

Нищать храми і культуру,
Скарби труду довгих літ.
Усе гине, пропадає
Завмірає старий світ!

Інтер арма—лиш надія!
Інтер арма—казка слів —
Інтер арма—це загибель,
Інтер арма—голий гнів!

Світ новий знова настане,...
Лиш коли—ніхто не знає.
Якщо старий не вціліє,
То новий за ним сконає!!

2. 10. 44.

ВОЛОШКИ (Пісня)

Волошки, волошки,
Ви мої, єдині! —
Назбираю вас і йванків
Та пішлю дівчині!...

Чи прийме вас?... —
Не питайте! —
Знаю: прийме, прийме,
І пригорне, полюбує
Та спита, чи прийду!?

Скажіть: прийде! —
Зоре, люба —
Самі добре знаєм,
От від него ми в поклоні
І тебе вітаєм!...

Тужить, тужить,
Тебе любить —
Тобою радіє. —
В день і в ночі
Його серце за тобою нєє!

Лінден, 2. 5. 45.

СПОГАД

Ті перші дні, ті юні,
Минали так як блиск...,
Від матерніх грудей тікали
І від дощок колиски.

Як сон, як казка! —
Моеї матері, бабусі,
Що скрізь темряви долі
Й сьогодні чую шеліт в усі:

Їх слів, наук, накази,
Погрози, радощі, утіхи...
Вони світили так, як сонце
Промінням крізь стріху
Моеї рідної хатини.
І вирости, і доглянули
Свогого сина, свою дитину...
(Вони й тепер це не забули!)

А я?... таки не знаю,
Чи знайду їх, чи ні —
Чи ще в живих загляне око?
А, може вже в труні —

Не буде кого...
Й не буде кому оглядать?
Чи хто питає, крім мене,
Й мене, чи буде знати?

Нікому знать, що діється в серцях,
Он там, глибоко у душі!
І серця свого не питаєш,
Махнеш рукою, і, пиши:

Пиши про біль, що скрізь почувеш
Її у день і ночі,
Де зайві докази, питання
І зайво плачуть очі!...

Карпати, осінь 44.

Н Е М А . . .

Нема троянд, розмаю, рожі,
Немає тирси на степах!...
Стоять хати без огорожі
Й шоломи висять на хрестах!

Якщо і їх рука ворожа
Не скрикнула, і геть здоптала
Й на місце їх—рогожу
Та дерену наклала?!

Дивись Пречиста з трону
На смерть степів безкраїх,
З Карпатів аж до Дону
У крові все конає!

Руїна, пекло володіє
У нашій Україні!
Ген, ген кістяк біліє —
Нема нікого... Тіні...

Дитя, десь жінка і старик,
Каліки безпритульні...
Й огонь, гармати, крик —
Насильства й смерті гульні!

.....
Земле моя всеплодюча,
Страднице, надіє!
Ти багата, всемогуча!
Ось сонце загіє
Над Тобою й Твоїми ланами,
І знов славу собі вернеш
Рідними синами!!

2. 10. 44.

Е М І Л І Я

...І радісно в душі і смішно,
То сльози виступають,
Якщо тебе згадаю —
Дівчино молода!

Дністер, вода...,
А скорше та Брикуля! —
Сніг, мороз і вітер
І свист над нами кулів —
Це полювання дикунів,

Катів хрестатих,
Наїздників триклятих!
Іх подвиги “культура”:
Невинні жертви, стріли, кулі
В потилицю дітей, старців, жінок!

Проклята еси доле,
Нехай її ніколи
Ніхто з потомства не зазнає!
Моя єдина! Я жду Тебе
Як мати сина! —

І сум і жах
Бере мене, і докори кидають,
Бо бачу скрізь в очах
Свою провину.
Любов бо наша в цю хвилину,

Тепер, здається, був абсурд!
Та хай... Я це благословив
Тоді, й тепер, лиш жаль ще маю
На себе сам!
Думки, слова, діла згадаю —

Весело було нам,
Хоч скрізь розпука
І смерть дивилась в очі...—
Та з нами—Бог!
Ті перші дні, мов рік, а ночі?—

Неначе пісня—казка!
Вона й тепер у мене є.
Звучать її слова:
(Мене кріпить знова) —
Вона і Ти, це шлях мети!!

30. 9. 44.

СТРИЙКОВІ В АЛЬБОМ

Шум Дністра, розлогі груші,
Родинна, біла хата —
Прийшли на світ ви серед них,
Високих лип кріслатих.

Зростали там, серед своїх,
Минали молодості дні
Під крилами матусі, батька, брата...
І радісно було, мов в сні!

Аж ось лишили їх, щоби десь там
Шукати щастя, долі —
За океан провадив шлях
Далекий—правди, волі!

Знайшли там: працю, труд,
Свободу, хліб і поле —
Лиш України не найшли
Ви другої ніколи!!

ЧИ ТЯМИШ ?

Вірці К.—присвячую!

Чи тямиш Ти стоячу тінь,
Осініх ночів час?
Надію, віру серця й уст —
Жовтневі дні прашали нас!?

Чи тямиш Ти зелені вітки,
Високі сходи й коридор?
Подув вітру півдня —
Шибок розбитих хор!?

Чи тямиш Ти цей погляд наш,
Свої і мої очі?
Питалися без мови слів —
І знали чого хочуть!?

Чи тямиш Ти розмову ту,
Казала: “вір на слово!”?
Й дивилася в лице його —
На відповідь любови!?

Чи тямиш Ти прашання час,
Четвер, погідний ранок?
— “Ти їдь!” — Ти жди!” —
Для нас він знов настане!?

Чи знаєш Ти ту біль, тугу,
Розлуки жалю, сцени?
Та тям: я ждав, і знав —
Ти вернешся до мене!!

.....

Вернулася, і близько є,
То знов далеко Ти!...
Прийдешнього паде лиш тінь—
Любови і мети!!

Чужина, 6. 11. 47.—17. 3. 49.

“Х. У.”

Правічний Духу!
Ти дав єси:
І рай, і сонце, землю
І красу!

Ростину дав—життя,
І нас повів на лоно —
Від Адама до скону:
На працю, труд,

А не в параду!
Ти дав єси нам слово
Правди,—не заглади!
І по гріху —

Наново
Дітьми назвав своїми!
Предобрий був Твій чин,
Пряєсне було слово!

Ти вів нас, як дитину
Провадить мати.
Ти дав закон:
Що треба знати
Нам, що ні
Улюбленцям Твоїм!

Та все ж для нас Ти був застрогий!
Ти більше дав звірям,
Як нам—двоногим!...
Не мають куль, ні бомб
Приятелі,
Чотириногі!
Ти це для нас лиш дав —
Звірів убогих!

2. 10. 44.

ГОЛОС

Братові, сотникові УПА—
Присвячує—Автор.

Душа твоя обнята
Лучами дня ясного —
Схилялась разом з сонцем
У темну, мрячну ніч...

Не було де, і — кого
Обрать за свого гонця,
Щоб гнав примару з віч!

Осталась пустка...
Моя, далека Земле!
На мене промінь кинь
Тепла родинних стріх!...

Тебе “звізда” із Кремля
Вквітчала, мов сміх...!?

Тобі тут темно!...
Вже тратиш голос, зір.
Усе німе остало...
Глухе рознеслось “слава!” —
Людина це, чи звір? —

До тебе щось казало,
Щоб встав ти і прозрів:
“Ще темно тут, —
А там вже ясно!” —

Говорить голос з темноти:
—Вставай розбитий, друже!
Иди вперед! Тут страшно!
Чого тут сам блукаєш ти?
Он світло дужих!...

І показав:

Величний, ясний вид!
Там лоскіт, шум, вогнів язики,
А дальше, поле чисте...
Ось зброї кид
І смертні крики
Твоїх Героїв триста!
На поміч йди!
Там йде вирішний бій,

Не смієш бути зраду,
І мріяти рожеві сни!
Там брат твій бється;
Помсти за смерть і зраду
Твої Вітчини!" —

І пхнув мене —
Сам скоро зник...
Чи дух це був?—не знаю!
Говорю, сам питаю:
А, може, лісовик?!

Підпілля, 1944.

11.11. 1928—11.11. 1948

О, де ти, де єдина,
Куди загнала мене доля?
Де ти тепер, де я блукаю?
Обоє того ми не знаєм!
Здавалося, що нас ніхто, ніколи
Не розведе! Що ми навіки лиш обоє
Стрчатимем красу, наругу, горе,
Останемось назавжди свої
І стернуватимем на чистім морі
В однім човні одним стерном...
І сталося: Нас розлучила чорна хвиля,
А нам осталося одно:
У думках згадувать себе
У даль соток і тисяч милів —
Тобі мене,—мені тебе...

**

Цвіте розмай і рожа і калина
Я жду її, шукаю дні і ночі,
Вологі зчаста в нас є очі —
(Кого поберу за дружину?)
Вже хризантеми злетів цвіт
І тирса шелест розпустила...
Де ти, кохана, моя мила?
Ти наче казка моїх літ!
Скільки разів сходило сонце,
Здавалося, вже чуть і чуть
Навяжу спільну з нею путь
І звільню своїх гонців.
В безмежності часу й далечі,
Пригод життя, боротьб і чину,
Нераз вбачалося, що згину —
З потрійним хрестиком на плечах!

Не всім одна судилась доля;
Одні—герої, другі—ні!
Середній стан припав мені
В житті змагань за волю.
На склоні літ, подій—війни,
Якраз на прихід тридцять перше
Співали: "Верше ж ти, мій верше!"
Прийшли бажання, мої сни.
Ворожб було і тут багато:
— Багата—гарна, це невдача...
— Тобі й негарна стачить! —
Внутрі шептали й з поза хати.
Читали вчені гороскопи,
В містах, містечках, селах;
(Тоді буває сумно і весело,
Панам, Йванам і хлопам).

.....
Ти ждала ще на маму,
Шукала волі, права...
Сліду невдяки не остало,
Лиш "плюс" і монограма.

Чужина.

КВІТИ ЧАРУ І ВЕСНИ

Присвячую Д. Б.

Розвиваєсь квіт троянди,
Пахне свіжо на веранді
І манить в обійми любі
Сердець двоє молодих.

Пригорніть себе обоє,
І цілуйте уста свої;
Вони цього лиш бажають
Та шепчуть ті слова:

Любов—це мрія
І днів кращих надія,
І як свіжа рожі квітка —
Розвиваєсь на весні.

Не шукайте їй ніколи,
Ані в лісі ані в полі —
Лиш у серці їй знайдете,
Що любовю ще живе!

Воно того покохає,
Кого краще всіх пізнає,
Та розкриє тіль серпанку,
Як троянда пелюстки.

Кохайтесь діти,
Як травневі чар-квіти,
Бо любов проминає
І на зиму не жде!

Любились Даня і Микола
Як сиділи біля стола,
А слова їх долітали
Докруги усіх столів.

“Ти мій соколе,
Найдорожчий Миколо,
Ти для мене єдиний —
Чи й тобі є я одна?”

“Не питай про те дівчино,
За тобою серце лине,
Бо тебе лише кохає —
Друга місця не найде!”

Вже півроку проминає,
Чорний ворон надлітає,
Любу пару розбиває —
Сам сміється на очах:

“Довга розлука,
Це терпіння і мука,
Так любов погасає,
Наче квіт без води!”

Раз згадала Даня свого
В мрії Колю дорогого,
І післала в привітанні
Тужну пісню у словах:

“Мій соколе, мій Миколо,
Пригадай на наше слово;
Біля столу ми сиділи
І любилися колись...”

Грудь, до груді пригортали,
Вірність певну присягали,
Що ніщо нас не розлучить,
Ані горе, ані час!”

“Ось тепер я на чужині! —
Так промовив він дівчині, —
І живу думками нині
Лиш з тобою, Даню, знай!”

На Чужині, 47-49.

КОХАННЯ ВІТРУ

Колихає вітер віттям,
Над травневим чароквіттям,
І шепоче він троянді:

— Чи кохаєш ти мене? —

—Я тебе тоді кохаю,
Коли іншого не маю,
Коли серце у відчаю,
Я люблю, люблю тебе!—

—Трояндо мила,
Ти мене обдурила,
І своє слово правди,
Ти від мене відняла!—

Троянда голову схилила,
Коси грудь їй застелили,
А сльоза, мов рання зоря,
По обличчі потекла:

—Вітре, голубе,
Я тебе серцем люблю,
Я тебе не покину,
Я з тобою все буду!

Пригадай же перше слово,
Нашу щирую розмову,
Коли вперше цілувались,
Любов вірну присягли:

Що лише є я одина,
Що не маєш ти дівчини,
Й ти для мене одинокий,
Спільна радість, спільний сум!

—Пригадай, як ми обое
Цілували уста свої,
Й грудь до груді пригортали
Любов вічну присягли!

Не забудеш ти ніколи,
Ані мами, ані школи,
І мене ти не забудеш,
Ані я тебе також...!

Так не питайтесь,
Тільки щиро кохайтесь,
І радійте світом гожим,
Так як квіти на весні!

Чужина

ДРУГОВІ В АЛЬБОМ

Як Свят-Вечірній Дзвін
Прилине в Вашу хату,
І звуком Рідних Нив
Ме гомін розливати —

Тоді у звуках тих,
Що з Батьківщини йдуть —
І ті слова для Вас —
Хай ген несуть! —

Хай щастя в Вашу хату,
Хай мир—любови зов,
Прийде до Вас назавжди
І запанує знов!

1949.

У РІЗДВЯНУ НІЧ

Сумерк. Морозно, тиша...
У вікнах блисло світло свіч.
Одна—і сотні тисяч
Сіяли в ту чудову ніч!...

Ні стріх, ні печі—хат...
Отак, як Ти в яслах, Месіє!
Жде світа-волі Рідний Брат,
Жде зірки правди і надії!

Засяй нам, Велич-Зоре!
Любов і віру в кращі дні
Тим, що в лісах і морі
Пошли! І нас у чужині

Згадай; і правди словом
Твоїм святим, пророчим —
Скріпи наш труд і чин і мову, —
І шлях людей! Ми хочем

Туди за світлом Зорі,
До вільних хат! І віч на віч
Радіти щастям, горем
У ту святу, Різдвяну Ніч!

Злучи нас духом своїх крил,
Свободу, правду віднови;
Дай в бою щастя—сил!
В одно з'єднай знова
Дочок Твоїх й синів,
Щоби в наступну Ніч
Сіяли в Новій Хаті
Мільйони вільних свіч!

Зміст

	Стор.
1. Вступне	3
2. Україні	5
3. Туга	6
4. Весняне	7
5. Раненому Другові	8
6. Подорож	9
7. Напря	11
8. Книга образів	12
9. Страшний суд	13
10. Ветсега при водотриску	13
11. Спляча Венера	14
12. П'ятий Старець	14
13. Портрет	15
14. Bach	16
15. Beethoven	16
16. Мадонна Тераннуова	17
17. Shakespeare	17
18. Mozart	18
19. J. W. Goethe	19
20. A. Duerer	19
21. Wagner	20
22. Пекло	21
23. M. Gruenwald	22
24. Inter Arma	23
25. Волошки	24
26. Спогад	25
27. Нема... ..	26
28. Емілія	27
29. Стрийкові в Альбом	28
30. Чи тямш	29
31. "X. Y."	30
32. Голос	31
33. 11.11. 1928—11.11. 1948	33
34. Квіти чару і весни	35
35. Кохання вітру	37
36. Другові в Альбом	38
37. У Різдвяну Ніч	39

